

Finansutskottets yttrande 2021/22:FiU4y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2021

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 17 mars att ge övriga utskott och EU-nämnden tillfälle att senast den 28 april yttra sig över regeringens skrivelse 2021/22:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2021 och eventuella följdmotioner i ärendet i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets ämnesområden och över motion 2021/22:4471 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3.

Utskottet anser att utrikesutskottet bör föreslå att riksdagen ska avslå motionsyrkandet och lägga skrivelsen till handlingarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Bakgrund

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2021, i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Skrivelsen inleds med en beskrivning av den övergripande utvecklingen i EU. Frågor som rör finansutskottets ämnesområden finns framför allt under följande avsnitt:

- Den europeiska terminen
- Ekonomi och finans
- Finansmarknaden
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik

I bilaga 3 återfinns beslut i rådet under 2021 där Sverige röstat nej eller lagt ned sin röst. Här redogörs bl.a. för att Sverige lade ned sin röst i fråga om ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av EU:s budget 2019.

Den europeiska terminen

Skrivelsen

Den elfte europeiska terminen inleddes med att kommissionen i september 2020 presenterade sin årliga hållbara tillväxtstrategi med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU. För 2021 års termin var fokus på uppföljning av medlemsstaternas återhämtning från pandemin inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) och terminen ställdes därför delvis om. Rapportering av åtgärder för att möta upp konsekvenserna av pandemin redovisades främst i den nationella återhämtningsplanen, som ett komplement till det nationella reformprogrammet.

I maj 2021 överlämnade Sverige sina nationella reform- respektive konvergensprogram till kommissionen. Efter att medlemsstaterna överlämnat sina nationella reformprogram, nationella återhämtningsplaner och stabilitets- och konvergensprogram analyserade kommissionen dessa med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. De sedvanliga landrapporterna ersattes med en bedömning från kommissionen av de nationella återhämtningsplanerna. Vidare lämnade kommissionen endast landsspecifika rekommendationer på det finanspolitiska området. Rekommendationerna, som inte är rättsligt bindande, antogs på rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet) i juni 2021.

I skrivelsen konstaterar regeringen att kommissionen lämnade följande förslag till rekommendationer till Sverige:

1. Behåll den expansiva finanspolitiska inriktningen över 2022, inklusive den impuls som kommer av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). Upprätthåll de offentliga investeringarna.
2. När de ekonomiska förutsättningarna tillåter bör Sverige återgå till en försiktig finanspolitik som garanterar långsiktig hållbarhet, samtidigt som man ökar investeringarna för att öka ekonomins tillväxtpotential.
3. Var särskilt uppmärksam när det gäller de offentliga finansernas sammansättning och kvaliteten på reformerna så att en hållbar och inkluderande återhämtning säkerställs. Prioritera hållbara och tillväxtskapande investeringar, särskilt för att understödja den gröna och digitala omställningen. Prioritera strukturreformer som bidrar till finansiering av prioriterade policyområden och till de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Stärk täckningen, precisionen och hållbarheten i trygghetssystemen och inom hälso- och sjukvården.

Behandling i utskottet

Den 27 april 2021 informerade statssekreterarna Max Elger och Paula Carvalho Olovsson utskottet om Sveriges nationella reform- respektive konvergensprogram samt den svenska planen för återhämtning och resiliens. Utskottet behandlade dessa i samband med 2021 års ekonomiska vårproposition (prop. 2020/21:100, bet. 2020/21:FiU20, rskr. 2020/21:384). Regeringens bedömning av de landsspecifika rekommendationerna lämnades i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46).

Ekonomi och finans

Ekonomisk styrning och samordning

Skrivelsen

I oktober 2021 presenterade kommissionen ett meddelande om EU:s ekonomi efter covid-19-pandemin och konsekvenserna för den ekonomiska styrningen. Kommissionen anförde i meddelandet att arbetet med översynen av den ekonomiska styrningen som inleddes 2020 återupptas och då med uppdaterade förutsättningar i ljuset av pandemin. Kommissionen lämnade inga förslag utan lyfte i stället fram ett antal diskussionsfrågor. Under 2022 avser kommissionen att presentera riktlinjer för finanspolitiken framöver och lägga fram förslag till reformer av den ekonomiska styrningen.

I mars 2021 presenterade kommissionen ett meddelande med förslag till riktlinjer för hur den finanspolitiska samordningen i EU kan utformas under de kommande åren. I meddelandet betonas vikten av att inte dra tillbaka stöd

för tidigt och att ta hänsyn till landsspecifika förutsättningar. Kommissionen konstaterar vidare att aktiveringen av undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten har gett medlemsstaterna utrymme att hantera den ekonomiska krisen och resonerar kring kriterier för när klausulen bör avaktiveras. I maj 2021 bedömde kommissionen att klausulen ska fortsätta att tillämpas under 2022.

Enligt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser inom den europeiska terminen presenterade kommissionen i juni djupgranskningar av tolv medlemsstaters ekonomier, däribland Sveriges. Kommissionen bedömde att Sverige fortfarande har makroekonomiska obalanser kopplade till hushållens höga skuldsättning och höga bostadspriser. Ekofinrådet antog slutsatser om de fördjupade granskningarna i juli 2021.

I april 2021 presenterade kommissionen ett meddelande om en strategi för finansieringen av EU:s återhämtningsinstrument (NGEU). I meddelandet redogör kommissionen för hur upplåningen på kapitalmarknaden ska organiseras och skötas. Upplåningen inleddes i juni 2021. Ny nettoupplåning ska avslutas senast vid utgången av 2026.

I februari 2021 antog rådet förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Under året har arbetet fokuserat på medlemsstaternas ansökningar om medel genom nationella återhämtnings- och resiliensplaner. Bland de villkor som ställs i faciliteten ingår att planerna ska inkludera konkreta och tidsatta mål och delmål för reformer och investeringar. De ska vara förenliga med relevanta landsspecifika rekommendationer, och minst 37 procent av stödet från faciliteten ska gå till klimatomställningen och 20 procent till den digitala omställningen. Under 2021 ansökte 26 medlemsstater om stöd från faciliteten och 22 godkändes. I maj 2021 beslutade regeringen om Sveriges återhämtnings- och resiliensplan och lämnade in den till kommissionen som inledde sin granskning. Därefter fattade regeringen i september och i oktober 2021 beslut om vissa ändringar i planen. Ytterligare ändringar behövdes till följd av riksdagens beslut om budgeten för 2022.

Under 2021 godkände rådet stöd från det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (SURE) till ytterligare en medlemsstat. Sammantaget uppgår godkänt stöd från SURE till 94 miljarder euro. Kommissionen har under 2021 publicerat två halvårsrapporter om genomförandet av SURE.

Behandling i utskottet

Information om kommissionens meddelande om EU:s ekonomi efter covid-19 och konsekvenserna för den ekonomiska styrningen lämnades av statssekreterare Max Elger den 7 oktober 2021. Information om översynen av den ekonomiska styrningen lämnades senast den 7 april 2022 av finansminister Mikael Damberg.

Den 25 mars 2021 överlade utskottet med finansminister Magdalena Andersson om kommissionens förslag till riktlinjer för den finanspolitiska samordningen i EU de kommande åren.

Utskottet överlade den 24 juni 2021 med finansminister Magdalena Andersson om kommissionens finansieringsstrategi för NGEU. Information om arbetet med NGEU lämnades den 7 oktober 2021 av statssekreterare Max Elger.

Information om den svenska planen för återhämtning och resiliens lämnades under 2021 av finansminister Magdalena Andersson den 6 april, av statssekreterare Max Elger den 27 april och den 1 juni och av finansminister Mikael Damberg den 9 december 2021. Planen behandlades även i 2021 års ekonomiska vårproposition (prop. 2020/21:100, bet. 2020/21:FiU20, rskr. 2020/21:384) och budget-propositionen för 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Den 22 februari 2022 lämnade finansminister Mikael Damberg information till utskottet om planen och processen framåt.

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson om SURE i april 2020. Information har lämnats vid ett flertal tillfällen, senast den 7 oktober 2021 av statssekreterare Max Elger. Riksdagen godkände Sveriges deltagande i SURE i juni 2020 (prop.2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353).

Kompletterande information

Den svenska planen för återhämtning och resiliens godkändes av kommissionen den 29 mars 2022. Sverige har ansökt om 3,3 miljarder euro i bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens, vilket är enligt den preliminära tilldelningen av bidrag från faciliteten. Efter godkännandet har rådet som regel fyra veckor på sig att anta kommissionens förslag. Efter att rådet godkänt planen kommer kommissionen att godkänna utbetalningar till Sverige efter att de delmål och mål som fastställs i planen uppfyllts på ett tillfredsställande sätt.

Ekonomiska och monetära unionen

Skrivelsen

Inom ramen för fördjupningen av den ekonomiska och monetära unionen (EMU) presenterade kommissionen i januari 2021 ett meddelande på temat strategisk autonomi, med förslag på hur EU:s ekonomiska och finansiella system kan stärkas för att minska EU:s sårbarhet för yttre störningar. För att nå detta syfte bör enligt kommissionen eurons internationella roll bli större, EU:s finansiella infrastruktur stärkas och genomförandet av EU:s sanktioner effektiviseras. För att stärka eurons internationella roll framhålls betydelsen av en fortsatt fördjupning av finansmarknaderna i EU. Även den gemensamma upplåningen inom NGEU förväntas öka intresset för euron internationellt. För

att stärka EU:s finansiella infrastruktur framhålls vikten av att ha en internationell öppenhet samtidigt som man skyddar sig mot sårbarheter och stärker förmågan att värna sina egna intressen.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson om förslagen i kommissionens meddelande om strategisk autonomi den 25 mars 2021.

Invest EU-programmet

Skrivelsen

I mars 2021 antog rådet revideringen av förordningen om InvestEU, som bl.a. innebar ett särskilt investeringsfönster för strategiska investeringar.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade kommissionens förslag till revidering av Invest EU-förordningen i juni 2020. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet överlade med statssekreterare Max Elger om förslaget i juni 2020. Information om förslaget lämnades till utskottet av finansminister Magdalena Andersson i oktober 2020.

Investeringsplanen inom den gröna given

Skrivelsen

I januari 2020 presenterade kommissionen ett meddelande om investeringsplanen inom den gröna given. I meddelandet lämnas en färdplan för att möjliggöra investeringar så att den europeiska gröna given ska bli verklighet. I maj 2020 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om att inrätta en lånefacilitet för den offentliga sektorn inom mekanismen för rättvis omställning. Förordningen antogs av rådet i juli 2021.

Behandling i utskottet

I mars 2020 yttrade sig utskottet till miljö- och jordbruksutskottet över kommissionens meddelande om en grön europeisk giv i de delar som rörde utskottets ämnesområde (yttr. 2019/20:FiU1y). I juni 2020 överlade utskottet med statssekreterare Max Elger om investeringsplanen inom den gröna given samt lagstiftningsförslag om lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning.

Klimatfinansiering

Skrivelsen

I oktober 2021 antog Ekofinrådet slutsatser om internationell finansiering för klimatåtgärder inför FN:s klimattoppmöte COP 26. Slutsatserna syftar till att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansieringen för klimatrelaterade ändamål. De syftar också till att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

Finansiellt stabilitetsstöd

Skrivelsen

Grekland är föremål för förstärkt övervakning av sina reformåtaganden till eurogruppen. Övervakningen genomförs kvartalsvis av kommissionen i samarbete med ECB, ESM och IMF. Om åtagandena genomförs kan eurogruppen bevilja vissa skuldlättnadsåtgärder till Grekland. Under 2021 beviljades lättnader på ca 1,5 miljarder euro. Kommissionen har även övervakat Cyperns, Irlands, Spaniens och Portugals återbetalningsförmåga. Övervakningen pågår till dess att länderna betalat tillbaka minst 75 procent av sina lån från de stödfaciliteter som EU och euroländerna inrättat (EFSM respektive EFSF/ESM). Regeringen konstaterar att kommissionen bedömer att ländernas återbetalningsförmåga är god.

I maj 2020 beslutades att ge makrofinansiellt stöd till tio länder i EU:s närhet. Lånen ges mot bakgrund av att länderna fått betalningsbalanssvårigheter till följd av covid-19-pandemin. Enligt villkoren för lånen ska länderna genomföra ekonomiska reformer och vidta stabiliseringspolitiska åtgärder. Under 2021 fortsatte genomförandet av stödprogrammen. En första utbetalning gjordes bl.a. till Albanien. En andra utbetalning gjordes bl.a. till Ukraina. Det beslutades att en andra utbetalning inte skulle göras till Georgien.

Behandling i utskottet

I maj 2020 informerade finansminister Magdalena Andersson utskottet om förslaget till makrofinansiellt stöd. Frågan behandlades även i utskottets yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2020 (yttr. 2020/21:FiU1y).

Finansmarknaden

Bankmarknaden

Skrivelsen

I maj 2019 antogs ändringar av tillsynsförordningen, kapitaltäckningsdirektivet och krishanteringsdirektivet, det s.k. bankpaketet. Ändringarna i svensk rätt som rörde krishantering trädde i huvudsak i kraft den 1 juli 2021.

I oktober 2021 presenterade kommissionen ett förslag till hur den sista delen i Basel III-överenskommelsen ska genomföras i EU:s kapitaltäckningsregelverk för banker. Kommissionen lämnade även förslag om hur hållbarhetsfaktorer bättre kan integreras i tillsynsarbetet och hur tillsynsarbetet kan harmoniseras ytterligare.

Förhandlingarna om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem inom ramen för bankunionen har pågått sedan 2016, liksom förhandlingarna om en gemensam finansiell säkerhetsmekanism för att säkra den gemensamma resolutionsfonden. Under 2021 har arbetet fokuserat på att förbereda det tidiga införandet av säkerhetsmekanismen som euroländerna beslutade om 2020, bl.a. att underteckna och ratificera de ändrade mellanstatliga avtalen om ESM och resolutionsfonden. Regeringen konstaterar att Sverige inte deltar i bankunionen och därför i nuläget inte berörs av förslagen.

I mars 2018 presenterade kommissionen ett förslag till ramverk för utgivning av säkerställda obligationer. Rättsakterna, som består av ett nytt direktiv och ändring av tillsynsförordningen, trädde i kraft i januari 2020. Ändringarna av tillsynsförordningen ska börja gälla i juli 2022.

Under 2021 slutfördes förhandlingarna om förslaget till direktiv om kreditförvaltare och kreditförvärvare. Förslaget är ett led i arbetet med att motverka problem med nödlidande lån inom EU. Direktivet antogs av Europaparlamentet och rådet i november 2021. Förslaget till direktiv innehöll även regler om ett gemensamt förfarande för ianspråktagande av säkerheter. Dessa regler kom under förhandlingsarbetets gång att brytas ut till ett eget direktiv.

I juli 2021 presenterade kommissionen ett förslag till lagstiftningspaket om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Förslaget omfattar fyra separata rättsakter och innebär att EU:s reglering på området utvecklas. Förhandlingarna i rådet inleddes i juli 2021. I december 2021 antog rådet ett förhandlingsmandat för en av rättsakterna inför triloger med Europaparlamentet.

Behandling i utskottet

Lagstiftningsåtgärder med anledning av bankpaketet beslutades av riksdagen i december 2020 respektive juni 2021 (prop. 2020/21:36, bet. 2020/21:FiU37, rskr. 2020/21:11 respektive prop. 2020/21:155, bet. 2020/21:FiU33, rskr. 2020/21:324).

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger om förslagen till ändringar i EU:s kapitaltäckningsregelverk den 9 december 2021. Utskottet subsidiaritetsprövade de tre olika förslagen i januari 2022 och ansåg att inget av dem stred mot subsidiaritetsprincipen.

Information om bankunionen lämnades senast i november 2018 av finansmarknadsminister Per Bolund.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om kommissionens förslag till regelverk för säkerställda obligationer i april 2018. Finansmarknadsministern lämnade information om förslaget till regelverk i november 2018. Utskottet subsidiaritetsprövade kommissionens förslag i april 2018. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. De ändrade reglerna behandlas i proposition 2021/22:76 Ändrade regler för säkerställda obligationer och under våren 2022 i betänkande 2021/22:FiU37.

Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget till direktivet om hantering av köp av krediter eller ianspråktagande av säkerheter i maj 2018 och ansåg att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet överlade om förslaget i juni 2018 med statssekreterare Lars Westbratt. Utskottet har fått information om förhandlingsprocessen vid ett flertal tillfällen, senast den 20 april 2021 av statssekreterare Catharina Espmark.

Utskottet överlade i oktober 2020 med statssekreterare Ulf Holm om arbetet med bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Den 21 september 2021 överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om kommissionens lagstiftningspaket på området. Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen i november 2021 och ansåg att inget av dem strider mot subsidiaritetsprincipen.

Värdepappersmarknaden

Skrivelsen

I juli 2021 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om en frivillig EU-standard för gröna obligationer. Förslaget är en del av kommissionens arbete med en hållbar finansmarknad och syftar till att styra kapitalflöden i riktning mot en mer hållbar ekonomi. Förslagen har under hösten behandlats i rådet.

I juni lade kommissionen fram ett förslag om ändringar i förordningen om faktablad för investeringsprodukter och direktivet om värdepappersfonder för att förlänga en övergångsperiod när det gäller byte av faktablad för fonder. Bakgrunden är uppdaterade regler om innehållet i faktabladen som fondförvaltare ska byta till. Förhandlingar pågick i rådet under hösten och i november 2021 nåddes en överenskommelse med Europaparlamentet.

I november 2021 presenterade kommissionen ett antal förslag inom ramen för arbetet med kapitalmarknadsunionen. Förslaget om ändringar i förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder (ELTIF) syftar till att öka antalet europeiska långsiktiga investeringsfonder och investeringar i dessa eftersom intresset hittills varit lågt. Förslaget om ändringar i direktivet

om förvaltare av alternativa investeringsfonder och direktivet om värdepappersfonder (AIFMD) syftar bl.a. till att harmonisera vissa bestämmelser i direktiven och att genomföra regulatoriska förbättringar exempelvis när det gäller likviditetshantering och rapportering. Förslaget till ändrade regler för marknader för finansiella instrument (Mifir och Mifid) syftar bl.a. till att förbättra transparensen och tillgången till marknadsdata i handeln med finansiella instrument. Förslaget om en europeisk gemensam kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information (ESAP) syftar till att tillhandahålla centraliserad elektronisk tillgång till information och produkter inom EU som är av relevans för kapitalmarknader, finansiella tjänster och hållbar finansiering.

I september 2020 lade kommissionen fram en strategi för det fortsatta arbetet med digitalisering av finanssektorn. Strategin syftar bl.a. till att göra de finansiella tjänsterna i Europa mer digitala och att stimulera ansvarsfull innovation och konkurrens mellan leverantörer av finansiella tjänster i EU. Inom ramen för strategin presenterade kommissionen ett förslag till förordning om marknader för kryptotillgångar. I november 2021 antog rådet ett förhandlingsmandat inför triloger med Europaparlamentet om förslaget. Kommissionen lade även fram ett förslag till förordning om att inrätta en pilotregim för marknadsinfrastruktur med distribuerad databasteknik. Även för detta förslag antog rådet ett förhandlingsmandat inför triloger med Europaparlamentet och en överenskommelse nåddes i november 2021. Ytterligare ett förslag inom ramen för strategin är ett förslag till förordning om digital operativ motståndskraft i den finansiella sektorn. I juni 2021 antog rådet ett förhandlingsmandat inför triloger med Europaparlamentet.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm den 21 september 2021 om förslaget till förordning om en frivillig EU-standard för gröna obligationer. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i oktober 2021 och ansåg att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Den 21 september 2021 överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om förslagen till ändringar i förordningen om faktablad för investeringsprodukter och direktivet om värdepappersfonder. Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen i oktober och ansåg att de inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 20 januari 2021 om förslagen om ELTIF, AIFMD, Mifir och Mifid och ESAP. De olika förslagen subsidiaritetsprövades av utskottet i mars och april 2021. Utskottet ansåg att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen om marknader för kryptotillgångar och om att inrätta en pilotregim för marknadsinfrastruktur med distribuerad databasteknik i december 2020. Utskottet ansåg att inget av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. Förslaget om digital operativ

motståndskraft i den finansiella sektorn subsidiaritetsprövades av utskottet i februari 2021. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet överlade om förslagen med finansmarknadsminister Per Bolund i november 2020. Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm om strategin för digitalisering av finanssektorn den 25 maj 2021. Information till utskottet om förhandlingsläget lämnades av statssekreterare Ulf Holm den 25 maj och den 21 september 2021.

Försäkringsmarknaden

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i september 2021 ett förslag till ändringar i Solvens II-direktivet och ett nytt krishanteringsramverk för försäkringssektorn. Förslagen syftar till att öka möjligheterna för försäkringsföretagen att bidra till återhämtningen av ekonomin, den gröna omställningen och fullbordande av kapitalmarknadsunionen, till att öka proportionaliteten i tillsynsreglerna och till att stärka skyddet för EU:s försäkringstagare. Förhandlingar i rådet inleddes under hösten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm om förslaget till ändringar i Solvens II-direktivet och ett nytt krishanteringsramverk för försäkringssektorn den 28 oktober 2021. Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen i februari 2022 och ansåg att de inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Hållbar finansmarknad

Skrivelsen

Kommissionen lade i juli 2021 fram en strategi för att finansiera omställningen till en hållbar ekonomi. I strategin identifierar kommissionen åtgärder för att stärka det finansiella systemets förmåga att stödja omställningen till en hållbar ekonomi.

I juni 2021 antog kommissionen en delegerad akt till EU:s gröna taxonomi-förordning som fastställer kriterier för att avgöra under vilka villkor en viss ekonomisk verksamhet ska anses vara hållbar i förhållande till förordningens två klimatmål. Sverige invände mot den delegerade akten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm om strategin för att finansiera omställningen till en hållbar ekonomi den 21 september 2021.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om förslaget till EU-gemensam taxonomi i juni 2018 och med statssekreterare Ulf Holm vid två tillfällen i november 2019. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget till

förordning i juni 2018 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. I december 2021 beslutade riksdagen om lagstiftningsåtgärder med anledning av EU:s gröna taxonomiförordning (prop. 2021/22:11, bet. 2021/22:FiU15, rskr. 2021/22:78). Utskottet överlade om den delegerade akten för de klimatrelaterade målen i förordningen med finansmarknadsminister Per Bolund den 15 december 2020 och med finansmarknadsminister Åsa Lindhagen den 22 juni 2021. Den 12 oktober 2021 överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om kärnkraft i taxonomin. Information om taxonomin har lämnats vid ett flertal tillfällen, senast den 9 december 2021 av finansmarknadsminister Max Elger. Den 10 januari, den 13 januari och den 5 april 2022 överlade utskottet med finansmarknadsminister Max Elger om den kompletterande delegerade akt till förordningen som kommissionen inledde en konsultation om den 31 december 2021. Kommissionen antog den kompletterande delegerade akten, som tar upp kärnkraft och naturgas, den 9 mars 2022 och därmed inleddes förfarandet för rådets och Europaparlamentets möjlighet att invända eller inte mot akten.

EU:s budget

Nya egna medel

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i december 2021 förslag till revidering av systemet för nya egna medel. Enligt förslaget skulle nya egna medel införas baserat på tre beräkningsbaser: intäkter från auktioneringen av EU:s handel med utsläppsrätter (EU ETS), intäkter från den föreslagna mekanismen för koldioxidjustering vid EU:s gränser (CBAM) och en andel av uppbörden av intäkterna från omfördelningen av beskattningsrätt mellan stater i enlighet med pelare 1 i OECD/G20:s överenskommelse från oktober 2021.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade kommissionens förslag till nya egna medel i februari 2022 och ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. I enlighet med utskottets förslag lämnade riksdagen ett motiverat yttrande till EU:s institutioner (utl. 2021/22:FiU31, rskr. 2021/22:180).

EU:s årsbudget

Skrivelsen

I november 2021 kunde en överenskommelse om EU:s årsbudget för 2022 nås som innebar en åtagandenivå på 169,5 miljarder euro och betalningar på 170,6 miljarder euro. Marginalerna till taken i den fleråriga budgetramen uppgick till 1,2 miljarder euro respektive 1,6 miljarder euro. Rådet och Europaparlamentet godkände budgeten den 23 november respektive den 24 november 2021.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade om EU:s årsbudget med statssekreterare Max Elger den 1 juni och den 28 oktober 2021.

Brexitjusteringsreserven

Skrivelsen

I december 2020 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om att inrätta en brexitjusteringsreserv. Syftet med instrumentet är att kunna ge ekonomiska bidrag för att motverka negativa konsekvenser av Storbritanniens utträde ur EU i medlemsstater, regioner och sektorer. Rådet godkände förordningen i september och Europaparlamentet i oktober. Totalt uppgår brexitjusteringsreserven till 5 miljarder euro i 2018 års priser.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Max Elger om förslaget till förordning den 23 februari 2021. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget den 11 februari 2021 och ansåg att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Motionen

Håkan Svenneling m.fl. (V) anser i kommittémotion 2021/22:4471 yrkande 3 att EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor och framhåller att kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned. Motionärerna vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i sitt yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om verksamheten i EU under 2020 (yttr. 2020/21:FiU1y). Utskottet ansåg att utrikesutskottet borde avstyrka yrkandet, bl.a. med hänvisning till att regeringen stämt av prioriteringarna i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden.

Skydd av EU:s finansiella intressen

Skrivelsen

Ekofinrådet beslutade i februari 2021 att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2019 års budget. Sverige valde att lägga ned sin röst. Europaparlamentet beslutade i maj 2021 att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2019 års budget.

Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2020 publicerades i oktober. För 2020 lämnade revisionsrätten en revisionsförklaring med avvikande mening när det gällde kostnaderna. Revisionsrätten uppskattade att 2,7 procent av de underliggande transaktionerna inte skett i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå som för 2019). Det överstiger den vedertagna gränsen på 2 procent. Ekofinrådet tar under 2022 ställning till om Europaparlamentet ska rekommenderas att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2020.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Max Elger den 4 februari 2021 om ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av 2019 års budget. Utskottet överlade den 22 februari 2022 med statssekreterare Elin Eliasson om ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av 2020 års budget.

Statistik

Skrivelsen

Europeiska rådgivande organet för statistikstyrning presenterade i januari 2021 sin tolfte årliga rapport om genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik. Årets rapport analyserar hur det europeiska statistiksystemet har fungerat under covid-19-pandemin. Ekofinrådet antog slutsatser om statistik i november 2021.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2021. Utskottet anser att skrivelsen är ett viktigt instrument för att följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Under 2021 stod pandemin och hanteringen av dess effekter i fokus och i EU vidtogs gemensamma åtgärder för att hantera konsekvenserna av pandemin. Inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens som började gälla i februari 2021 presenterade medlemsstater sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner. Utskottet har vid överläggningar med regeringen ställt sig bakom linjen att EU:s ekonomiska åtgärder till följd av covid-19, inklusive för att stödja återhämtningen, bör vara temporära, välriktade, proportionerliga och budgetrestriktiva. Stöd bör så långt som möjligt bygga på existerande instrument och befintliga finansieringsformer och inte på nya egna medel, och inriktas på de delar av EU som har störst behov. Det bör finnas gränser för hur mycket stöd enskilda medlemsstater kan få och medlemsstaternas risktagande bör begränsas. Åtgärderna bör vara miljömässigt och socialt hållbara samt förenliga med att driva på den gröna

omställningen. En central del i återhämtningen bör vara att fullt ut återställa den inre marknaden.

Den svenska restriktiva grundhållningen när det gäller EU:s budget är fast förankrad i riksdagen. I denna restriktiva grundhållning är principerna om subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning vägledande. Liksom utskottet vid flera tidigare tillfällen har framhållit är utskottet kritiskt mot införandet av nya egna medel och emot överföring av beskattningsrätt till EU-nivå. Vidare subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till nya egna medel i februari 2022 och ansåg att det inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Inför förhandlingarna om den fleråriga budgetramen 2021–2027 stämde regeringen av prioriteringarna för utformningen av EU:s budget i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utskottet anser mot bakgrund av det att utrikesutskottet bör föreslå att det aktuella motionsyrkandet avslås.

Utskottet stöder arbetet inom den europeiska planeringsterminen. Det är viktigt att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer, och den europeiska planeringsterminen stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Enligt utskottet är det centralt att rådet och kommissionen i tillämpningen av regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken fullt ut respekterar de nationella parlamentens roll. Vidare bör ramverket tillämpas på ett transparent och förutsägbart sätt som säkerställer likabehandling mellan medlemsstaterna.

Som en liten öppen ekonomi är det för Sveriges del av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet välkomnar det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen, med ett fullgott konsument- och investerarskydd och som inte äventyrar den finansiella stabiliteten.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen hållit överläggningar med regeringen om EU:s gröna taxonomiförordning och den delegerade akt till förordningen som antogs under 2021. Utskottet konstaterar att Sverige röstade nej till förordningen med anledning av hanteringen av hållbart skogsbruk och det nationella självbestämmandet över skogsfrågor. Sverige invände även mot den delegerade akten för att värna vattenkraften och skogsbrukets villkor och arbetade för att samla en majoritet för den uppfattningen. Utskottet konstaterar att varken rådet eller Europaparlamentet invände mot akten, som därmed trädde i kraft och började tillämpas den 1 januari 2022. Utskottet har även hållit överläggningar med regeringen om den kompletterande delegerade akten, som berör kärnkraft och naturgas. Regeringen har i utskottet fått stöd för att Sverige bör verka för att rådet ska invända mot akten.

Utskottet vill slutligen betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsstater. Utskottet välkomnar åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten i bankunionen. Det är samtidigt viktigt att åtgärder som genomförs i syfte att stärka bankunionen tar hänsyn till hela EU:s inre marknad och att utformningen

möjliggör likvärdig behandling av länder som har och länder som inte har euron som valuta.

Utskottet anser med detta att utrikesutskottet bör föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

Stockholm den 28 april 2022

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Janine Alm Ericson (MP), Eva Lindh (S), Salla Quicklund (M), Kjell Jansson (M), David Perez (SD) och Mubarik Mohamed Abdirahman (S).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2021 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vänsterpartiet driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor. Vi vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor. Vi anser att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget.

Mot bakgrund av detta anser jag att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2021/22:4471 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3.